

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel 29. října 2010 (05.11)
(OR. en)**

15531/10

**Interinstitucionální spis:
2010/0817 (COD)**

**COPEN 241
EJN 58
EUROJUST 122
CODEC 1136**

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Coreper/Rada
Předchozí dok.:	15329/10 COPEN 230 EJN 56 EUROJUST 118 CODEC 1117
Předmět:	Podnět Belgického království, Bulharské republiky, Estonské republiky, Španělského království, Rakouské republiky, Republiky Slovinsko a Švédského království k přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech - orientační rozprava

Evropská rada ve Stockholmském programu uvedla, že stávající právní nástroje pro získávání důkazů v trestních věcech v jiném členském státě tvoří neuspořádaný systém a že je zapotřebí nového přístupu založeného na zásadě vzájemného uznávání, který však rovněž zohlední pružnost tradičního systému vzájemné právní pomoci. Evropská rada proto vyzvala k vytvoření komplexního systému, který nahradí všechny stávající nástroje v této oblasti, včetně rámcového rozhodnutí o evropském důkazním příkazu, který se bude v co největším rozsahu vztahovat na všechny druhy důkazů, bude obsahovat lhůty pro vykonání a co nejvíce omezí důvody pro odmítnutí. Na základě toho předložila skupina sedmi členských států návrh směrnice o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech. Během belgického předsednictví byla o tomto návrhu zahájena jednání v pracovních skupinách Rady. Návrh byl nyní předložen Radě k první orientační rozpravě o některých klíčových otázkách.

Evropský vyšetřovací příkaz bude vzhledem ke svému cíli ukončit roztržitý režim získávání důkazů nástrojem uplatňujícím zásadu vzájemného uznávání v trestních věcech v co nejširším okruhu rozhodnutí. Je třeba, aby konečné znění bylo celkově vyvážené a spojovalo pružnost s právní jistotou, jakož i ochranu práv obhajoby s účinností řízení. Řada jeho prvků (vydávající orgán, druhy řízení, důvody odmítnutí, lhůty, náklady, forma ...) spolu souvisejí.

Díky pokynům, jež se předsednictví snaží získat k otázkám předloženým Radě, bude pracovní skupina schopna pokročit, přičemž bude mít na paměti, že vše záleží na nalezení odpovídajících řešení i v jiných důležitých otázkách. Celkovou vyváženost výsledku bude nutné posoudit v pozdější fázi.

1. Od vzájemné právní pomoci k vzájemnému uznávání: nezhoršení jako východisko

Článek 82 Smlouvy jasně stanoví, že justiční spolupráce v trestních věcech je založena na zásadě vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí. V důsledku toho musí být na této zásadě založen i nástroj o evropském vyšetřovacím příkazu.

Při dodržování této zásady je zároveň třeba zohlednit zvláštnosti a rozmanitost rozhodnutí přijímaných ve fázi trestního vyšetřování.

Cílem nového nástroje v této oblasti by mělo být posílení a usnadnění justiční spolupráce ve srovnání se stávajícím systémem. Toho musí být dosaženo při současné odpovídající ochraně práv obhajoby a dodržování základních prvků systémů trestního soudnictví členských států. Je však třeba mít na paměti tuto hlavní zásadu ke zlepšení spolupráce. Celkově vzato a ve spojení se souběžně pokračující prací na sblížení procesních práv musí evropský vyšetřovací příkaz znamenat jasné zlepšení, urychlit postupy a poskytnout větší jistotu, že od jiných členských států lze získat důkazy.

Předsednictví tedy vyzývá delegace, aby se dohodly na tom, že hlavní zásadou jednání bude skutečnost, že řešení hledaná pro různé aspekty evropského vyšetřovacího rozkazu nemohou představovat krok zpět ve srovnání se současným systémem, pokud jde o míru spolupráce mezi zúčastněnými orgány.

2. Důvody odmítnutí: rozlišení v závislosti na invazivnosti vyšetřovacích úkonů

Současný režim vzájemné právní pomoci stanovuje konkrétní možnosti nespolupracovat na konkrétním případě spolu se širokým a vágním ustanovením, podle něhož může být pomoc odmítnuta „*jestliže dožádaná smluvní strana usoudí, že vyhovění žádosti by mohlo být na újmu svrchovanosti, bezpečnosti, veřejnému pořádku anebo jiným důležitým zájmům*“¹.

Vývoj od vzájemné právní pomoci k vzájemnému uznávání nebude znamenat úplný automatismus při vykonávání rozhodnutí. Bude tedy nutné stanovit možnosti odmítnout vykonání evropského vyšetřovacího rozkazu („důvody odmítnutí“). Při definici těchto důvodů odmítnutí je však třeba mít na paměti, že vložení důvodu odmítnutí by mělo být přezkoumáno na základě jeho podstaty a nutnosti ve vztahu k rozhodnutí, jež má být vykonáno. Spolupráce mezi členskými státy EU podle zásady vzájemného uznávání by v podstatě měla být usnadněna omezeným počtem důvodů odmítnutí.

Předsednictví došlo po podrobných jednáních v pracovní skupině k závěru, že vzhledem k velké rozmanitosti úkonů, které mohou být ve fázi trestního vyšetřování nařízeny, lze odpovídajícího řešení této otázky dosáhnout pouze formulací důvodů odmítnutí v závislosti na jednotlivých kategoriích úkonů. To by zajistilo různost přístupu podle invazivní nebo donucovací povahy daného vyšetřovacího úkonu. V této souvislosti je třeba připomenout, že v rámci vzájemné právní pomoci jsou již zakotveny různé režimy pro konkrétní úkony.

¹ Čl. 2 písm. b) Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních ze dne 20. dubna 1959.

Úkony by byly rozděleny do níže popsaných kategorií v závislosti na invazivní či donucovací povaze daných úkonů. Pro dokreslení jsou uvedeny příklady. Nepředstavují taxativní seznam a bude nutné je v rámci pracovních skupin dále projednat.

1. Do první kategorie by spadaly úkony, které nejsou považovány za invazivní nebo donucovací nebo jsou považovány za nepřilíš invazivní nebo donucovací a jejichž výkon by měl být co nejvíce automatický. To by například zahrnovalo evropský vyšetřovací příkaz vydaný za účelem výslechu svědků na dobrovolném základě či zajišťování důkazů, které jsou již v držení (např. ve složkách případu či policejních databázích) orgány vykonávajícího státu.
2. Do druhé kategorie by spadala donucovací/invazivní úkony. Tato kategorie by zahrnovala některé úkony, které jsou běžně používány v rámci vzájemné právní pomoci (především, ale nejenom, prohlídky a zajištění věci). Výše zmíněná zásada nezhoršení by se musela týkat především těchto úkonů. Skutečnost, že jsou podobné a existují ve všech členských státech, by měla umožnit omezení důvodů odmítnutí těchto úkonů. Otázka oboustranné trestnosti by v tomto ohledu měla vyžadovat další projednání.
3. U méně běžných úkonů, které by mohly spadat do druhé kategorie či tvořit třetí kategorii, by určení důvodů odmítnutí muselo zohledňovat skutečnost, že některé z těchto úkonů ne vždy existují ve všech členských státech nebo se neuplatňují na trestné činy srovnatelné závažnosti, což by mohlo znamenat další důvody odmítnutí.
4. Do poslední kategorie by spadaly nejvíce invazivní úkony (např. odposlech telekomunikačních prostředků, sledování, infiltrace, monitorování bankovních účtů atd.). Všechny delegace se shodují na tom, že tato směrnice by měla mít velmi širokou oblast působnosti a měla by zahrnovat všechny stávající vyšetřovací úkony, a to i ty vysoce invazivní. Obecně je však přijímán názor, že vykonávajícímu orgánu by měla mít u těchto úkonů ponechána větší pružnost. Z tohoto důvodu stávající návrh umožňuje omezit spolupráci na situace, v nichž by úkony byly schváleny u obdobného vnitrostátního případu.

U všech těchto kategorií by měl mít vykonávající orgán vždy možnost rozhodnout se pro jiný úkon, pokud bude mít za použití méně donucovacích prostředků stejný výsledek jako úkon podle evropského vyšetřovacího příkazu.

Předsednictví proto delegace vyzývá, aby se dohodly na tom, že rozlišení typů vyšetřovacích úkonů podle jejich donucovací nebo invazivní povahy by mělo být dále přezkoumáno s ohledem na omezení důvodů odmítnutí pouze na to, co je pro dané úkony nezbytně nutné.

3. Vyloučit rozsáhlý důvod odmítnutí

Omezení rozsahu důvodů odmítnutí je rozlišujícím znakem vzájemného uznávání ve srovnání se stávajícím režimem vzájemné právní pomoci. Přestože může být nutné uvést několik důvodů odmítnutí, měly by být formulovány jasně a týkat se konkrétních situací.

Některé delegace trvaly při projednávání v pracovní skupině na nutnosti rozsáhlého důvodu odmítnutí. Vyjádřily obavy, že směrnice by je mohla nutit vykonávat evropský vyšetřovací příkaz v situacích, které nejsou v souladu s vnitrostátními právními předpisy.

Velká většina delegací však uvedla, že obecně formulovaný rozsáhlý důvod odmítnutí by nebyl slučitelný se vzájemným uznáváním. Ve výsledku by to znamenalo, že vydávající orgán by nikdy dopředu nevěděl, co může od vykonávajícího orgánu čekat, což by narušilo právní jistotu a dobrou spolupráci.

Většina delegací proto podporuje vyloučení rozsáhlého důvodu odmítnutí. Jednání v pracovní skupině prokázala, že nutné záruky lze nalézt prostřednictvím konkrétních důvodů odmítnutí. Ozvaly se například hlasy, že obecný důvod odmítnutí bude nutný, aby byla zajištěna možnost odmítnout vykonání evropského vyšetřovacího příkazu k prohledání kanceláře právníka v zájmu ochrany vztahu právníka a podezřelé nebo obviněné osoby. Tuto situaci by bylo možné řešit důvodem odmítnutí souvisejícím s výsadami a imunitami, což by bylo možné dále rozvést a nevyžaduje rozsáhlý důvod k odmítnutí.

Je třeba zohlednit rovněž další aspekty nástroje, například i skutečnost, že vykonávajícímu orgánu bylo již poskytnuto široké pole působnosti pro nejvíce invazivní vyšetřovací úkony.

Předsednictví proto vyzývá delegace, aby se dohodly na vyloučení rozsáhlého důvodu odmítnutí.

4. Přiměřenost

Některé členské státy vyjádřily během jednání obavy, že vydání či vykonání evropského vyšetřovacího příkazu by nemuselo být přiměřené. Na základě současné zkušenosti s uplatňováním evropského zatýkacího rozkazu tyto členské státy zdůraznily, že je důležité zajistit kontrolu přiměřenosti jakéhokoliv evropského vyšetřovacího příkazu. Ne všechny členské státy se však shodly na řešení.

Členské státy se obecně shodují na tom, že přiměřenost by měl kontrolovat vydávající orgán, protože má nejlepší podmínky k posouzení nutnosti a přiměřenosti vydání evropského vyšetřovacího příkazu. Předsednictví v této souvislosti navrholo doplnit nové ustanovení, což podpořily všechny delegace.

Některé členské státy zdůraznily, že přiměřenost by rovněž měla představovat důvod odmítnutí ze strany vykonávajícího orgánu. Velká část delegací je však toho názoru, že důvod odmítnutí na základě přiměřenosti by narušil spolupráci EU založenou na vzájemném uznávání a důvěře. Uvedly též, že nejlépe je přiměřenost schopen posoudit vydávající orgán. Přenesení této kontroly na vykonávající orgán by znamenalo, že tento orgán musí provést podrobnou analýzu případu, což by s sebou neslo dodatečné riziko potřeby rozsáhlých informací od vydávajícího orgánu a zdržení.

Skutečnost, že neexistuje důvod odmítnutí na základě přiměřenosti, je tedy třeba chápat v širším kontextu tohoto nástroje, jehož některé aspekty se již přiměřeností nepřímo zabývají. Zahrnuje to například i skutečnost, že vykonávající orgán bude vždy oprávněn k použití mírnějšího invazivního úkonu, než jaký je uveden v evropském vyšetřovacím příkazu za předpokladu, že tak bude možné dosáhnout podobných výsledků. Je též důležité připomenout, že u nejvíce invazivních úkonů bude stanoven rozsáhlý důvod odmítnutí, což by mohlo zahrnovat test přiměřenosti. Některé otázky, například níže zmíněné náklady či některé z výše uvedených důvodů odmítnutí budou též nepřímo zasahovat do otázky přiměřenosti.

Z posledních zasedání pracovní skupiny rovněž vyplývá, že by měla být dále projednána možnost pružnějšího postupu u méně vážných trestných činů.

5. Náklady a dopad na zdroje vykonávajícího státu

Několik delegací vyjádřilo během jednání obavy týkající se nákladů vykonávání evropského vyšetřovacího příkazu a jejich možného dopadu na zdroje vykonávajícího státu a shodly se na tom, že toto téma je třeba projednat na nejvyšší úrovni.

Pokud jde o tuto konkrétní otázku, některé delegace se domnívají, že členské státy by neměly být povinny evropský vyšetřovací příkaz vykonat, pokud by to znamenalo, že vykonávající stát bude nucen vynaložit neúměrné prostředky. Bylo též navrženo spojit povinnost vykonávajícího státu s využitím prostředků, které by byly k dispozici v obdobném vnitrostátním případě, což je přístup obsažený v návrhu na evropský vyšetřovací příkaz, pokud jde o lhůty.

Předsednictví se opět domnívá, že prostředky potřebné k vykonání evropského vyšetřovacího příkazu by neměly představovat obecný důvod odmítnutí, neboť by to vykonávajícímu orgánu poskytovalo přílišný prostor pro uvážení a znamenalo by to, že vydávající orgán nikdy neví, co může očekávat.

Pokud jde o předchozí otázky projednávané v tomto dokumentu, bylo by dobré mít na paměti stávající pružnost tohoto nástroje a ujistit o tom členské státy. To zahrnuje například možnost stanovenou v návrhu rozšířit lhůty, jsou-li v daném případě nesplnitelné, jakož i odmítnout provádění vysoce invazivních úkonů (odposlech telekomunikačních prostředků, infiltrace atd.), pokud by úkon nebyl schválen v obdobném vnitrostátním případě.

Předsednictví se domnívá, že by bylo možné nalézt další řešení, například v otázce sdílení nákladů vydávajícím a vykonávajícím státem za okolností, jež bude nutné přesně určit.

Předsednictví proto vyzývá delegace, aby se shodly na tom, že přiměřenost a náklady jsou důležité otázky, u nichž je třeba najít jiné řešení než konkrétní důvod odmítnutí, a že je nutné v tomto smyslu dále pracovat, aby byla nalezena odpovídající rovnováha.

Rada se vyzývá k orientační rozpravě a k tomu, aby pracovní skupině poskytla pokyny na základě výše uvedených bodů.